

N:o 35.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1883, kl. 12 midd.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående förändringar i postbefordringsafgifterna för tidningar och tidskrifter m. m. Gifven Stockholms Slott den 6 Mars 1883.

Med åberopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva:

att befordringsafgiften för försändelse under band, som utgöres af tidning, tidskrift, författningssamling, handlingar utgifna af sällskap eller föreningar o. s. v., hvarå ej prenumeration vid postanstalt egt rum, må, ehvad försändelsen utgöres af ett eller flera exemplar af samma eller olika tidningar eller tidskrifter m. m., bestämmas till 1 öre för hvar vigt af 50 gram eller öfverskjutande del deraf med minimiafgift af 4 öre för hvar särskild försändelse;

att befordringsafgiften för tidning, tidskrift och andra i §§ 1 och 2 af Kongl. Kungörelsen den 2 Maj 1879 omförmälda trycksaker, hvarå prenumeration vid postanstalt egt rum, må nedsättas sålunda, att den i allmänhet kommer att motsvara för tidning, som utgifves mer än en gång i veckan, en femtedel af prenumerationspriset och för tidning, som utkommer endast en gång i veckan eller mindre ofta, en tiondedel af samma pris, med iakttagande likväl, att afgiften icke för år och i förhållande dertill för kortare prenumerationstider må öfverstiga fyra kronor, om tidningen utkommer oftare än två gånger i veckan, en krona 20 öre, om tidningen utkommer två gånger i veckan, 60 öre, om tidningen utkommer en gång i veckan, och 50 öre, om densamma utkommer mindre ofta än en gång i veckan; allt med bibehållande af nuvarande

bestämmelser om ytinnehållet och om prenumerationsafgiftens minimibelopp;

att den i § 1 mom. 4 af nämnda Kongl. kungörelse Generalpoststyrelsen medgifna rätt att i visst fall förordna om befordringsafgiftens förhöjande må afse tidning, för hvilken i utfärdad taxa berörda afgift är upptagen till mindre än en femtedel af prenumerationspriset;

att Svensk författningssamling, Riksdagens protokoll med dertill hörande bihang samt länsstyrelsernas tryckta kungörelser må, utan afseende vare sig å det antal nummer, som i hvarje vecka utgifves, eller å ytinnehållet, hänföras till den klass af försändelser, för hvilken befordringsafgiften komme att utgöra en tiondedel af prenumerationspriset, men ej må för år öfverstiga 60 öre; samt

att nu föreslagna bestämmelser må träda i kraft vid 1884 års början och tillämpas jemväl i afseende å tidningar och tidskrifter för samma år, som under innevarande år vid postanstalt förskrifvas.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den
6 Mars 1883.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve Posse,
Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

Departementschefen Statsrådet Themptander anförde vidare:

»Då fråga den 24 Mars 1882 inför Eders Kongl. Maj:t förevar om
aflåtande till Riksdagen af nådig proposition angående förändring i assu-
ransafgiften för postförsändelser med angifvet värde, anmälde jag, i sam-
manhang dermed, att ett under år 1881 i Kristianstad samladt möte af
tidningsmän, under åberopande af de svårigheter vid spridningen af
pressalster, som uppstått genom de år 1879 stadgade postbefordrings-
afgifter för tidningar och tidskrifter, gjort underdånig framställning om

dessa afgifters nedsättande till de belopp, hvarmed desamma utgått före utfärdandet af nådiga kungörelsen den 2 Maj 1879, samt att Generalpoststyrelsen i afgifvet utlåtande i hufvudsakliga delar tillstyrkt bifall till berörda framställning. Huru afsevärd denna framställning i och för sig kunde vara, ansåg jag det dock på anförda skäl viktigare att åvägbringa en nedsättning i assurancesafgiften för värdeförsändelser, och då för genomförande häraf likasom af ett Riksdagen då redan förelagdt förslag om brefbärareafgiftens borttagande kräfdes icke obetydliga uppoffringar af postverket, hvartill kom, att, sedan dämera en förbättring inträdt i postverkets ekonomiska ställning, det syntes mig icke längre böra uppskjutas att bereda statens jernvägar en nöjaktigare ersättning för postförsändelsers fortskaffande, än som dittills utgått, fann jag mig böra hemställa att den gjorda framställningen om nedsättning i befordringsafgifterna för tidningar och tidskrifter måtte tills vidare få blifva hvilande; och behagade Eders Kongl. Maj:t härtill lemna bifall.

Postverkets rörelse, som under de senare åren fortfarit att visa mer och mer gynsamma resultat, har, enligt hvad numera är känt, för år 1882 lemnat en bruttoinkomst af 5,624,100 kronor, deraf, sedan postverkets återstående skuld till Statskontoret blifvit gulden, kunnat såsom reserverade medel för verkets behof afsättas ett belopp af 950,000 kronor. Efter ett sådant resultat för det sistförflutna året, bör något tvifvel ej kunna hysas derom, att icke postverket, oaktadt de numera genomförda förändringarna i afseende å såväl brefbärare- som assurancesafgifterna och den tillökning i utgift, som blir en följd af Eders Kongl. Maj:ts den 23 Juni och den 3 November 1882 fattade beslut angående förhöjd ersättning för postbefordran å statens och enskildes jernvägar, skall utan olägenhet kunna bära äfven en nedsättning i befordringsafgiften för tidningar och tidskrifter. Äfven under förutsättning af en sådan nedsättning har, i det af Generalpoststyrelsen afgifna statsförslag för år 1884, postuppbörden kunnat beräknas till 5,500,000 kronor, eller 200,000 kronor högre än utgifterna; och då i de Riksdagen nu förelagda staterna postverkets inkomster upptagits allenast till 5,300,000 kronor, eller till samma belopp som de beräknade utgifterna, har detta skett endast emedan blifvande öfverskott ansetts böra reserveras för verkets egna ändamål, och anledning då saknats att låta statsverkets budget utsvälla med det belopp, hvartill öfverskottet antagits skola uppgå. Vid nu anförda förhållanden anser jag något hinder icke vidare förefinnas att till hufvudsaklig pröfning upptaga den af tidningsmannamötet i Kristianstad väckta frågan om nedsättning i postbefordringsafgiften för tidningar och tidskrifter, hvartill i öfrigt en ny anledning föreligger i en af Publicist-

klubben i enahanda syfte gjord framställning, deröfver Generalpoststyrelsen den 12 nästlidne Februari afgifvit underdånigt utlåtande.»

Sedan Departementschefen härefter föredragit omförmälda af tidningsmannamötet i Kristianstad och Publicistklubben gjorda framställningar tillika med Generalpoststyrelsens deröfver afgifna utlåtanden, yttrade Departementschefen:

»Innan genom nådiga kungörelsen den 2 Maj 1879 de nuvarande afgifterna för tidningars och tidskrifters postbefordran stadgades, utgjordes, enligt nådiga kungörelserna den 18 Oktober 1872 och den 3 Oktober 1876, dessa afgifter, allt efter den olika arten af postbehandlingen, på följande sätt:

a) då tidning eller tidskrift befordrades såsom *korsbandsförsändelse*, 1 öre för hvarje vigt af 10 ort eller öfverskjutande del deraf, med minimiafgift af 3 öre för hvarje försändelse; och

b) vid *prenumeration* å postanstalt:

för tidning med mer än ett nummer i veckan $\frac{1}{5}$ af tidningens prenumerationspris och för tidning, utkommande endast en gång i veckan eller mindre ofta, $\frac{1}{10}$ af prenumerationspriset, med iakttagande dock af *dels ett minimum* för afgiften af 10 öre för hvarje särskildt tidnings-exemplar, hvarå prenumeration egde rum,

dels ett maximum för afgiften, för år räknadt, af 4 kronor, om tidningen utkom oftare än två gånger i veckan, 1 krona 20 öre, om tidningen utkom två gånger i veckan, och 60 öre, om tidningen utkom en gång i veckan, allt under förutsättning att hvarje tidningsnummers yt-innehåll, beräknadt efter papperets ena yta, icke öfversteg 1,000 qvadrat-decimalum; samt

50 öre, om tidningen utkom mindre ofta än en gång i veckan och hvarje nummers yt-innehåll icke öfversteg 2,500 qvadrattum.

Den förändring i berörda afgifter, som år 1879 vidtogs, hade väl sin närmaste anledning i önskan att, så fort ske kunde, vid postbehandlingen införa tillämpningen af det metriska systemet, men afsåg äfven att åstadkomma en, med afseende å postverkets dåvarande ekonomiska ställning, af behofvet påkallad ökning i verkets inkomster. Afgifterna bestämdes härvid

a) för tidningar och tidskrifter, som befordrades under *korsband*, till 2 öre för hvar vigt af 50 gram eller öfverskjutande del deraf, med *minimiafgift* af 4 öre för hvarje särskild försändelse;

b) för tidningar och tidskrifter, å hvilka genom postanstalt *prenumereras*, till $\frac{1}{4}$ af prenumerationspriset för tidning med mer än ett nummer i veckan och $\frac{1}{8}$ af samma pris för tidning, som utkommer en-

dast en gång i veckan eller mindre ofta, med *minimialafgift* i hvarje fall af 20 öre för hvart och ett tidningsexemplar, å hvilket prenumeration eger rum, och *maximialafgift*, för helt år räknadt, af 5 kronor, om tidningen utkommer oftare än två gånger i veckan, 1 krona 50 öre, om tidningen utkommer två gånger i veckan, 75 öre, om tidningen utkommer en gång i veckan, och 60 öre, om tidningen utkommer mindre ofta än en gång i veckan, allt med bibehållande af förut gällande bestämmelser i afseende å nummers ytinnehåll med utbyte af de äldre måtten mot närmast motsvarande mått enligt metersystemet, eller 1,000 kvadratdecimaltum mot 90 kvadratdecimeter och 2,500 kvadrattum mot 220 kvadratdecimeter.

I sitt underdåniga utlåtande öfver den af tidningsmannamötet i Kristianstad gjorda framställningen anför Generalpoststyrelsen, att det behof, som åren 1875—1878 framträdte att för betäckande af postverkets utgifter anvisa bidrag af andra statsmedel, utan tvifvel måste antagas hafva utöfvat ett bestämmande inflytande på tillkomsten af de genom nådiga kungörelsen den 2 Maj 1879 stadgade förhöjda afgifterna för tidningars och tidskrifters postbefordran, samt att, sedan postverkets ställning numera i så väsentlig mån förbättrats, bibehållandet af dessa förhöjda afgifter icke vidare kan anses af omständigheterna påkalladt.

Ett särskildt skäl att nedsätta de nuvarande afgifterna hemtar styrelsen från förhållandena i våra grannländer Norge, Danmark och Finland, der tidningsportot är icke obetydligt lägre än i Sverige. Under det att, exempelvis, vid prenumeration i Sverige å tidningen Aftonbladet betalas en postbefordringsafgift af 4 kronor 60 öre, utgör, enligt hvad Generalpoststyrelsen meddelar, postbefordringsafgiften för en tidning med samma prenumerationspris, som Aftonbladet, i Norge 2 kronor 84 öre, i Danmark 2 kronor 97 öre och i Finland 4 kronor. Om således, vid jemförelse med grannländerna, de nu stadgade afgifterna för tidningars befordran inom Sverige måste finnas högt uppdrifna, faller den relativa betydenheten af dessa afgifter än mer i ögonen, då i betraktande tages, att, såsom Generalpoststyrelsen äfven erinrar, enligt aftal, gällande sedan många år tillbaka, för postbefordran till Norge eller Danmark af tidning, utgifven i Sverige, likasom för fortskaffande till abonnent i Sverige af norsk eller dansk tidning, den afgift, som af abonnenten uppbäres och mellan postverken fördelas, icke i något fall uppgår till mer än $\frac{1}{5}$:del af tidningens prenumerationspris, under det att postbefordringsafgiften inom Sverige för tidning, som här utgifves oftare än en gång i veckan, i regeln utgör $\frac{1}{4}$:del af prenumerationspriset och att således, för att välja ett exempel, postbefordringsafgiften för en i Stockholm utkommande

daglig tidning ställer sig 25 procent högre för en i Södertelje boende abonnent än för prenumeranter i Norge eller Danmark.

Med åberopande af det nu anförda tillstyrker Generalpoststyrelsen en sådan förändring i de genom nådiga kungörelsen den 2 Maj 1879 stadgade afgifter för tidningars och tidskrifters postbefordran, att dessa afgifter måtte komma att utgöra,

då tidning eller tidskrift befordras såsom korsbandsförsändelse, 1 öre för hvarje vigt af 50 gram eller öfverskjutande del deraf; och

vid prenumeration genom postanstalt: för tidning, som utkommer mer än en gång i veckan $\frac{1}{5}$ del af tidningens prenumerationspris samt för tidning, utkommande endast en gång i veckan eller mindre ofta, $\frac{1}{10}$ del af prenumerationspriset, med iakttagande härvid att postbefordringsafgiften ej må för år, och i förhållande dertill för kortare prenumerationstider, öfverstiga 4 kronor, om tidningen utkommer oftare än två gånger i veckan och hvarje nummers ytinnehåll, beräknadt efter papperets ena yta, icke öfverstiger 90 kvadratdecimeter, 1 krona 20 öre, om tidningen utkommer två gånger i veckan och hvarje nummers ytinnehåll icke öfverstiger 90 kvadratdecimeter, 60 öre, om tidningen utkommer en gång i veckan och hvarje nummers ytinnehåll icke öfverstiger 90 kvadratdecimeter, samt 50 öre, om tidningen utkommer mindre ofta än en gång i veckan och hvarje nummers ytinnehåll icke öfverstiger 220 kvadratdecimeter.

Då Generalpoststyrelsen sålunda i det väsentliga förordat en återgång till de före 1879 stadgade befordringsavgifterna med bibehållande endast af de genom 1879 års kungörelse införda metriska vikt- och måttsatser, har styrelsen dock funnit de nuvarande minimiavgifterna vid så väl försändning under korsband som prenumeration genom postanstalt böra lemnas oförändrade. Enär, enligt styrelsens nu afgifna förslag, för tidningskorsband, vägande 50 gram, komme att erläggas samma befordringsavgift, som före utfärdandet af 1879 års kungörelse utgått för dylik försändelse om 10 orts vikt, innebure styrelsens förslag, hvad anginge korsbandsportot, en nedsättning icke blott i förhållande till det nu utgående portot med 50 procent, utan jemväl i förhållande till det förut gällande portot med omkring 18 procent, och denna lindring syntes redan i och för sig så betydande, att minimiavgiften för försändelse af ifrågavarande slag borde utan olägenhet kunna tills vidare bibehållas vid sitt nuvarande belopp. Hvad åter beträffade tidningsprenumerationen å postanstalterna, medförde användningen af detta försändningssätt så mångahanda bestyr för postpersonalen och direkta utgifter för anskaffande af blanketter m. m., att någon nedsättning af den nu stadgade minimiavgiften för tidningsprenumeration, 20 öre, icke syntes böra ifrågakomma.

Den minskning i inkomst för postverket, som med antagande af Generalpoststyrelsens förslag komme att uppstå, beräknar styrelsen till omkring 76,000 kronor, deraf 30,000 kronor skulle belöpa på minskningen i portot för tidningskorsband och 46,000 kronor på nedsättningen i postbefordringsafgiften vid prenumeration. Under framhållande, att försändningssättet under korsband vore för postverket både vida bekvämare och mindre kostsamt, än försändningen efter prenumeration, och att följaktligen afgifterna för de olika försändningssätten borde vara i förhållande till hvarandra så afpassade, att icke en drygare afgift för korsband afhölle vederbörande tidningsutgifvare från användning af detta försändningssätt, har styrelsen framlagt en beräkning öfver proportionen mellan afgifterna för de båda försändningssätten enligt såväl nu gällande grunder som de af poststyrelsen föreslagna; utvisande denna beräkning, att, under det med nuvarande stadganden postbefordringsafgiften för en tidning, som försändes under korsband, *öfverstege* befordringsafgiften vid prenumeration med 12,3 procent, korsbandsportot deremot enligt poststyrelsens förslag skulle komma att *understiga* befordringsafgiften vid prenumeration med 30,5 procent.

I sammanhang med sin förevarande hemställan har Generalpoststyrelsen slutligen ansett sig böra fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derpå, att under benämningen tidskrift i en senare tid blifvit till införande i postverkets tidningstaxa anmälda åtskilliga arbeten, såsom »Lördagsqvällen», »Vitterlek» m. fl., hvilka egentligen endast utgjorde samlingar af äldre och nyare utländska romaner i svensk öfversättning och sålunda rätteligen vore att hänföra, icke till tidskriftslitteraturen, utan till bokpressens alster. Då ett utsträckt begagnande för dylika tryckalster af det för tidningar och tidskrifter medgifna billigare försändningssättet kunde för postverket medföra känbara förluster, har styrelsen hemställt om meddelande äfven af sådana bestämmelser, hvarigenom styrelsen blefve i tillfälle att förvägra befordran såsom tidskrift af arbete, som uppenbarligen vore att anse såsom en vanlig bokhandelsartikel.

Såsom jag i det föregående antydt, och äfven Generalpoststyrelsen påvisat, var den förhöjning, som år 1879 stadgades i postbefordringsafgiften för tidningar och tidskrifter, till väsentlig del föranledd af postverkets dåvarande betryckta ställning och behovet att bereda detsamma ökade inkomster. Någon anledning att under numera förändrade förhållanden, då postverkets rörelse i stället för brist lemnar betydande årliga öfverskott, fortfarande bibehålla dessa högre befordringsafgifter, synes mig ej förefinnas, och jag tvekar derföre icke att, lika med Gene-

ralpoststyrelsen, förordna en återgång till de förut gällande befodringsafgifter med bibehållande dock, på de skäl styrelsen derfor anfört, af nu stadgade minimiafgifter.

I öfverensstämmelse med det af Generalpoststyrelsen afgifna förslag hemställer jag alltså, att Eders Kongl. Maj:t behagade i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva:

att befodringsafgiften för försändelse under band, som utgöres af tidning, tidskrift, författningssamling, handlingar utgifna af sällskap eller föreningar o. s. v., hvarå ej prenumeration vid postanstalt egt rum, må, ehvad försändelsen utgöres af ett eller flera exemplar af samma eller olika tidningar eller tidskrifter m. m., bestämmas till 1 öre för hvar vigt af 50 gram eller öfverskjutande del deraf, med minimiafgift af 4 öre för hvar särskild försändelse;

att befodringsafgiften för tidning, tidskrift och andra i §§ 1 och 2 af nådiga kungörelsen den 2 Maj 1879 omförmälda trycksaker, hvarå prenumeration vid postanstalt egt rum, må nedsättas sålunda, att den i allmänhet kommer att motsvara för tidning, som utgifves mer än en gång i veckan, $\frac{1}{5}$ af prenumerationspriset och för tidning, som utkommer endast en gång i veckan eller mindre ofta, $\frac{1}{10}$ af samma pris, med iakttagande likväl, att afgiften icke för år och i förhållande dertill för kortare prenumerationstider må öfverstiga: 4 kronor, om tidningen utkommer oftare än två gånger i veckan, 1 krona 20 öre, om tidningen utkommer två gånger i veckan, 60 öre, om tidningen utkommer en gång i veckan, och 50 öre, om densamma utkommer mindre ofta än en gång i veckan; allt med bibehållande af nuvarande bestämmelser om ytinnehållet och om prenumerationsafgiftens minimibelopp;

att den i § 1 mom. 4 af nämnda kungörelse Generalpoststyrelsen medgifna rätt att i visst fall förordna om befodringsafgiftens förhöjande må afse tidning, för hvilken i utfärdad taxa berörda afgift är upptagen till mindre än $\frac{1}{5}$ af prenumerationspriset;

att Svensk författningssamling, Riksdagens protokoll med dertill hörande bihang samt länsstyrelsernas tryckta kungörelser må, utan afseende vare sig å det antal nummer, som i hvarje vecka utgifves, eller å ytinnehållet, hänföras till den klass af försändelser, för hvilken befodringsafgiften komme att utgöra $\frac{1}{10}$ af prenumerationspriset, men ej må för år öfverstiga 60 öre; samt

att nu föreslagna bestämmelser må träda i kraft vid 1884 års början och tillämpas jemväl i afseende å de tidningar och tidskrifter för samma år, som under innevarande år vid postanstalt förskrifvas.

Då Riksdagens beslut i anledning af den nådiga proposition, om

hvars aflåtande jag nu hemställt, kommer att inför Eders Kongl. Maj:t anmälas, torde i sammanhang med frågan om de förändringar i gällande författningar, som af Riksdagens beslut kunna påkallas, äfven få tagas under pröfning det af Generalpoststyrelsen väckta förslag om särskilda bestämmelser till förekommande deraf att såsom tidskrifter blifva post-behandlade trycksaker, hvilka i verkligheten tillhöra bokpressen.»

Hvad föredragande Departementschefen sålunda tillstyrkt, deri Statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

A. L. Fris.